

gatan

EN TIDNING FRÅN X-TRAFIK • WWW.X-TRAFIK.SE

XTRAFIK

resa

Nr 2/2005



Skolstart med buss

På äventyr med Rosa Bussarna:

Ut i världen för
10 kr om dagen

Sjukresa eller
färdtjänst?



Restips • Nyheter • Korsord

Enkel resa med buss eller tåg

Oavsett när och vart du åker med oss, vill vi att du ska få en enkel resa. Ett av våra ledord är nämligen att det ska vara **enkelt** att resa med X-Trafik. Med det menar vi att du enkelt ska kunna köpa biljett eller kort och enkelt ska kunna få information om när, vart och hur du kan resa. Kort sagt – du ska på ett enkelt sätt kunna använda oss i ditt dagliga liv.

Vi inser att det finns tillfällen där bussen eller tåget inte är det enklaste alternativet. Men, oftare än många tror, kan vi vara den bästa lösningen för din resa.

Det enklaste sättet att ta reda på det är förstås att prova. På alla hållplatser finns anslag om när bussen passerar. Alla hushåll får våra tidtabeller hemskickade och på vår hemsida www.x-trafik.se finns all tänkbar information om tider, priser och annat som du behöver. Biljetter och kort kan du köpa direkt på bussen, tåget eller på våra försäljningsställen. Bus(s)enkelt!



Allt om din resa

Använd vår nya reseplanerare när du ska resa i länet. Du får tider, sträckor och priser direkt via vår hemsida www.x-trafik.se

resa

resa utges av X-Trafik. Tidningen distribueras till samtliga hushåll i Gävleborgs län.
Ansvarig utgivare: Lars Björling.
Produktion: Kilometer Reklambyrå.
Omslagsfoto: Frank Juhlin.
Upplaga: 150.000 ex.
För ej beställt material ansvaras ej. All eventuell vinstskatt i tävlingar betalas av vinnaren.

Ta bussen eller tåget till matcherna i vinter

Snart börjar elitserien i ishockey med Brynäs IF som länets representant. En dryg månad senare drar sedan bandyallsvenskans norra grupp igång, med hela fyra lag från Gävleborg. Om du tar bussen eller tåget till matcherna slipper du bekymra dig om halka, stigande bensinpriser eller din egen dagsform som bilförare.

Linje 13 till Gavlerinken

Till alla Brynäs hemmamatcher går bussarna på linje 13 varje kvart från två timmar före matchstart.

– Den linjen är verkligen populär, säger Kristina Eriksson på Stadsbussarna i Gävle. De flesta avgångarna är fulla och stämningen är hög i bussen på väg upp mot Gavlerinken. Tio minuter efter slutsignalen går bussar åter ned mot stan och ut till de större bostadsområdena.

Linje 1, 41 eller tåg till Jernvallen

När SAIK spelar bandy på Jernvallen i vinter finns flera alternativ för den som kommer utifrån. Busslinje 1 går från centrala Gävle via Valbo och Forsbacka till Sandvikens resecentrum. Linje 41 går R80 från Gävle till Sandviken. Man kan även åka med Tåg i Bergslagen från Gävle Central.



Linje 100 – bandylinjen

Den verkliga sportbussen är linje 100 som passerar tre av bandyarenorna i vårt län. Kliv av vid Öhn i Edsbyn, Sävstaås i Bollnäs eller Hällåsen i Söderhamn. Och det finns gott om avgångar både före och efter matcherna.

X-Tåget eller linje 51

Med X-Tåget kommer du till Ljusdal, men förstås även till Bollnäs och Söderhamn. Mellan Bollnäs och Ljusdal går dessutom busslinje 51.

Information om tider och priser finns i tidtabellerna som skickats ut till alla hushåll. Du kan även gå in på vår hemsida www.x-trafik.se

Använd Reseplaneraren eller ladda hem tidtabellerna i pdf-format. Trafikupplysningen är bemannad större delen av dygnet och kan också hjälpa dig att hitta bästa resealternativet, 0771-9 10 10 9.



Fler säten för snack

Fyra grabbar mellan 15 och 17 år i Andersberg, ett bostadsområde i Gävle. En diskussion om bussar och bussåkning. Några väntade svar och några lite mer oväntade. Klart är i alla fall att de har åsikter om det här med bussar.

Från vänster Johnny Lind, Christian Berggren, Patrick Krantz och Jean-Christophe Fernandez.
Foto: Frank Juhlin

Johnny Lind (JL), Patrick Krantz (PK), Jean-Christophe Fernandez (JCF) och Christian Berggren (CB) åker varje dag till skolan, till kompisar eller bara ner på stan. Några har kort medan andra köper enkelbiljetter. Bussen är utan tvekan en del av deras vardag.

JL – Man tar bussen ner på stan för att träffa kompisar, vi brukar ses vid Rådhuset eller redan på bussen.

PK – Men det är för dyrt att åka. Det borde kosta 10 kronor för oss, det är lagom.

CB – Och nattaxan är kass. Jag vet många som hellre går hem från stan än betalar.

PK – Det är ju billigare att åka taxi om man är några stycken som delar.

På Gotland och i Boden planerar man att införa gratis bussresor för ungdomar upp till 20 år. Vad tror ni om det?

JCF – Det skulle inte fungera här. Det skulle bli alldeles för stökigt när alla ska åka med bussarna.

PK – Det kanske skulle fungera efter ett tag.

Bilfritt i stan då?

CB – Nej, det är helt sjukt.

Man åker ju lika ofta bil som buss i stan.

Hur är det med det man läser om ungdomar och busliv på bussarna?

JCF – På fredagar och lördagar kan det vara lite stökigt ibland.

PK – Men ibland blir det en ganska skön stämning på bussen. Folk sitter och sjunger.

JCF – Men klottret har minskat. Det är inte inne längre att klöttra och förstöra.

Brukar ni lämna plats åt äldre?

PK – Nja, jag sätter mig oftast ganska långt bak och dit kommer inga äldre.

Hur skulle det vara med säkerhetsbälten på bussen då?

CB – Inte i stan, där händer nog inte så mycket, men på motorvägen kanske.

PK – Nej inte i city.

Något annat som ni vill ändra på?

PK – Det borde finnas fler säten där man kan sitta mitt emot varandra och snacka.

JCF – Ja och mer musik på bussen, RixFM eller P3.

PK – Musik vill jag också ha.

JCF – Eller som på flyget med hörlurar.

PK – Att 3:an och 10:an går samtidigt från stan. Sedan kunde man ha färre turer på 2an från Bomhus och köra till Hemlingby istället.

CB – Vissa förare kör vårdslöst. Full gas, sedan tokbroms och sedan full gas igen.

JCF – Jag ska nog bli busschaufför, faktiskt. Köra turistbuss verkar schysst.

Och Johnny är övertygad om att han kommer att fortsätta att åka buss även när han fått körkort.

JL – Visst, när man ska ner på stan med familjen och ta en öl.

Så tänker fyra grabbar i tonåren om bussåkning. Vad tänker du? Skicka dina synpunkter om allt som rör kollektivtrafik till oss på marknad@x-trafik.se



Ann-Marie Hållén:

Jag har rest ut i världen



Ann-Marie i en hatt som hon köpte för 40 kr vid världens största lerkyrka i Mali. Foto: Mats Jonholt

Namn: **Ann-Marie Hållén**
Ålder: **66 år**
Yrke: **Pensionär, lantbrevbärare i 45 år**
Familj: **5 barn, 8 egna barnbarn + 2 bonus**
Intressen: **Resor, vävning, böcker**
Bil: **Volvo 240, -88**
Buss: **Rosa Bussar och andra bussar**



1959 slutade Ann-Marie Hållén att röka. Sedan dess har hon lagt 10 kronor varje dag i en reskassa. Det beslutet har tagit henne ut i hela världen med Rosa Bussarna, till upplevelser som de flesta av oss bara drömmer om.

– Jag har nog alltid varit lite äventyrlig av mig, säger Ann-Marie, det har jag efter min pappa.

När vi ringer till Rosa Bussarnas huvudkontor för att få tips om en person från vårt län som vi kan intervjua, kommer svaret blixtnabbt. "Då ska ni prata med Ann-Marie Hållén utanför Hudiksvall. Hon har åkt med oss 5-6 gånger." Alltså styr vi kosan till Sörforsa en dag i början av sommaren när solen skiner men åskmolnen hänger tunga över landskapet. Ann-Marie tar emot i sin lägenhet och vi är så långt ifrån öknar och karga bergslandskap som man kan komma. Ändå lyckas Ann-Marie förmedla den magiska känslan när man lägger sig att sova på en filt, mitt bland pillerbaggar, under bar himmel i öknen.

– Mörkret, stjärnorna, ljuden, lukterna. Det är fantastiskt!

Ann-Marie har massor att berätta, men vi tar det väl från början. Hon gifte sig tidigt, fick faktiskt "gå till kungs" eftersom hon bara var 17 år. Sedan kom de fem barnen i rask takt och Ann-Marie hade sitt arbete som lantbrevbärare. Maken körde långtradare och Ann-Marie följde med på en del resor runt om i landet. Trots all tid på vägarna fanns hela tiden längtan att se mer och att resa längre bort.

– Påsken 1986 läste jag en artikel om Rosa Bussarna och kände direkt att det var min grej. Jag ringde till deras kontor och frågade om jag i så fall skulle bli äldst på resan med mina 46 år. Jag ville ju inte bli nån "Mamma Taikon". Sedan dess har jag fått heta Mamma Taikon på alla resor, skrattar Ann-Marie.

– Första resan gick till Iran och Pakistan. Då, när jag klev ombord första gången, bestämde jag mig för att det gällde att mentalt lämna allt hemma och nollställa sig. "Nu är det här mitt liv de närmaste 70 dagarna. Det ska bli spännande att se vad som händer." Och så har jag fortsatt att tänka.

för 10 kr om dagen



Ann-Marie (2:a från vänster) och de andra "pinkarna" samlade framför bussen vid en gränsstation i Pakistan. Pinkare är resenärernas egen benämning på sig själva, uppkallat efter Pink Caravans. Foto: Privat

Det gäller att anpassa klädseln till de lokala sederna. Foto: Privat.

FAKTA:

Rosa Bussarna

Rosa Bussarna gjorde sin första resa 1972. Sedan dess har mer än 11 000 personer åkt med de karaktäristiska bussarna. Varje år körs cirka 30 resor. I vagnparken ingår 23 bussar och sex lastbilar som trafikerar fem kontinenter. De flesta som reser är mellan 18 och 50 år. Numera finns även speciella resor för de som är 50+. Resorna sträcker sig från knappt tre veckor till flera månader. Fullständig information med resmål, priser och villkor finns på Rosa Bussarnas hemsida www.rosabussarna.com.

Du kan även ringa 08-673 25 20, 060-340 07 eller skicka e-post till info@rosabussarna.com

Ombord på Rosa Bussarna är det normalt 24 passagerare. Man reser och bor på bussen. På natten bäddar man på taket, på marken eller inne i bussen. Det är trångt och enkelt men det skapar en särskild gemenskap.

– Det brukar bildas en del par på resorna, men det har i alla fall jag varit för gammal för. Den första resan är nog den som jag minns bäst. Rosa Bussarna tar andra vägar, kommer in bakom turistfasaderna och passerar ibland områden där situationen är spänd.

– Jag har aldrig varit rädd, men Iran var jobbigt att åka igenom. Vi åkte längs Sidenvägen som just hade öppnats igen.

Ungdomarna i bussen sov, men jag ville se allt och höll mig vaken. Man fick inte fotografera och de beslagtogs kameror och film. Det var ett väldigt viftande med vapen. Vi är nog lite naiva, vi som kommer från den här delen av världen.

Ann-Marie har alltid åkt utan sällskap med Rosa Bussarna. Hon vill inte riskera att "lura iväg" någon som kanske inte skulle trivas på resan. Däremot kommer hon själv att göra fler resor.

– När jag kom hem efter senaste resan till Västafrika fick jag riktiga abstinensbesvär, berättar Ann-Marie. Det kändes så instängt här hemma. Man har med sig så många upplevelser hem, som när vi åkte flodbåt på Niger och passerade en kvinna som satt med sitt spädbarn i famnen vid flodstranden. Vågorna från vår båt

sköljde över deras fötter – det såg så fridfullt ut.

Ann-Marie reser även mellan de "rosa" resorna och anlitas flitigt som föredragshållare.

– Det har blivit så att jag får ordna resor för PRO. Dessutom åker jag med som frivillig vårdinna varje vecka på sjukresebussen till Uppsala. De resorna brukar inte vara så äventyrliga, men de ger så mycket annat istället. Hon tar också

den vanliga bussen in till Hudik då och då.

– Drömresan är Transibiriska järnvägen, men den har jag sparat lite. Den kan jag göra även om jag skulle få lite problem med be-

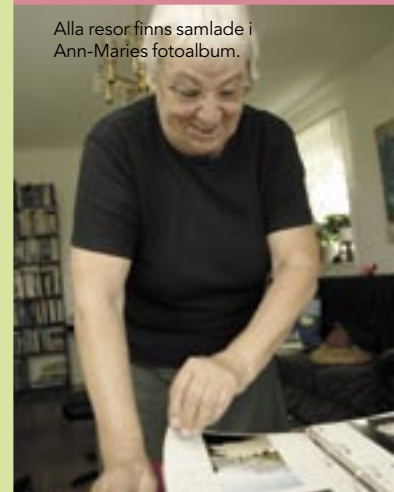
nen. Jag vill se Mongoliet och i Ryssland har jag varit en jul och det var helt fantastiskt. Däremot tycker jag inte om Indien. Där blev jag jagad av en ormtjusare som ville ha pengar.

En fråga glömmar vi att ställa till Ann-Marie, så hon ställer den själv.

– Alla brukar undra hur det fungerar med toaletter på de här resorna. Svaret är att man blir expert på att hitta toaletter. Så fort bussen närmar sig ett stopp börjar man spana. Sedan gäller det att vara först ut ur bussen och sätta högsta fart mot närmaste toalett. Men där har jag många gånger haft nytta av att vara lite äldre. Ingen har hittills nekat mig att komma in på hotell- eller restaurangtoaletter runt om i världen.

Det var ett väldigt viftande med vapen. Vi är nog lite naiva, vi som kommer från den här delen av världen.

Alla resor finns samlade i Ann-Maries fotoalbum.



Att Ann-Marie kallas "Mamma Taikon" har även Posten förstätt.



Vi ska skapa möjligheter i hela länet



Foto: Frank Juhlin

Länsstyrelsen är den där lite anonyma myndigheten som ofta dyker upp i media när det gäller tillstånd eller regler av olika slag. Därför var det befriande att träffa Monica Granlund för en intervju om länsstyrelsens roll i kollektivtrafiken.

– Vi är absolut ingen "aja-baja-myndighet". Istället försöker vi se möjligheter och arbeta för tillväxt i länet.

Exempel på kommunikationsprojekt med stöd från länsstyrelsen:

Tågpendling Gävle-Uppsala
Stöd till X-Trafik AB för att underlätta studie- och arbetspendling under 2004-05. 360 000 kr.

Utveckling av länets regionaltågstrafik.
Öka från 5 till 6 tåg, stöd till X-Trafik AB för att möjliggöra förlängningen av X-Tåget upp till Sundsvall under 2004-06. 2 850 000 kr.

Försök med kollektivtrafiklänk
Österfärnebo/Gysinge-Tärnsjö/Östervåla-Uppsala, stöd till Sandvikens kommun. 2004-07. 312 000 kr.

Miljöanpassat transportsystem
Stöd till landstinget för att skapa förutsättningar för mer miljöanpassade och hållbara transporter inom Gävleborgs län under 2005-07. 1 950 000 kr.

Monica Granlund är länsstyrelsens kommunikationsstrateg, ett jobb som hon har haft i drygt ett år. Tjänsten är placerad på Tillväxtenheten och Monica arbetar med regionala utvecklingsfrågor som rör vägar, järnvägar, hamnar, flyg kollektivtrafik och IT. När vi går igenom Monicas arbetsområden, kan vi ganska snabbt konstatera att passagerarflyget troligen lämnat vårt län för gott.

– Ja, det tror jag att man kan säga. När snabbtågen byggdes ut fanns inte längre något underlag för flyget. Det vi hoppas på nu är att den europeiska flygskolan ska etableras i Söderhamn. Det skulle ge värdefulla arbetstillfällen för länet och Söderhamn skulle passa utmärkt för verksamheten.

Monica bor själv i Söderhamn och pendlar sedan ett år dagligen till Gävle med tåg.

– Jag var själv lite emot att resa så i början, men lärde mig ganska snabbt att utnyttja restiden till att bland annat läsa in mig på saker. Vi har en mycket bra kollektivtrafik i det här länet, inte minst regionaltågen. Ockelboborna åker ju till exempel dubbelt så snabbt med tåg till Gävle som med bil. Länsstyrelsens roll är i många frågor att vara samordnande och att arbeta långsiktigt strategiskt.

– Vi försöker tänka "tillväxt" i allt vi gör på vår enhet, säger Monica. Länet kan inte växa av sig självt, utan måste också ta hjälp av närliggande regioner till exempel Uppsala. Förlängningen av Uppståget är en typisk sådan fråga där vi försö-

ker vara med och påverka för att det ska bli av. Monica nämner även förlängningen av X-Tåget till Sundsvall som ett lyckat exempel där länsstyrelsen gått in med pengar för att utveckla länet, och göra det möjligt att studie- och arbetspendla till Sundsvall.

– Vi ska skapa möjligheter för människor i vårt län att kunna bo och arbeta, liksom för företag att kunna rekrytera arbetskraft, där är bra kommunikationer nödvändiga för länets utveckling.

Ibland kan tillväxtfrågorna komma i konflikt med miljö- och kulturvärden. På länsstyrelsen finns även dessa områden representerade.

– Det kan leda till intressanta diskussioner på de tvärmöten som vi regelbundet har på länsstyrelsen. Men man får komma ihåg att kollektivtrafik i väldigt stor utsträckning handlar om miljö och trafiksäkerhet. Vi brukar kunna lösa eventuella skillnader i åsikter ganska bra till slut.

När Monica Granlund ska nämna ett drömscenario för utvecklingen av kollektivtrafiken i länet, behöver hon inte fundera länge.

– Dubbelspår genom hela länet! Det finns hela tiden på önskelistan men jag inser samtidigt att det ligger långt fram i tiden. Utrymmet för att köra tåg ökar faktiskt med sex gånger när man bygger ut till dubbelspår, så det skulle innebära en enorm förbättring.

– Jag skulle också önska mig en bättre samordning mellan olika aktörer. När SJ plötsligt bestämmer sig för att ändra sin tidtabell 10 minuter på alla avgångar skapar det förstås problem för många som byter mellan olika färdstätt. Om jag får fortsätta önskelistan så finns det snabbtåg på både Stambanan och Ostkustbanan, utbyggd kollektivtrafik och mitträcken på alla större länsvägar.

Innan Monica fick jobbet som kommunikationsstrateg arbetade hon bland annat som IT-chef, ett område där utvecklingen gått extremt snabbt de senaste åren.

– Jag är van vid att saker ska hända väldigt snabbt, så de långa planeringsperspektiven för väg- och järnvägsprojekt kan göra mig lite frustrerad ibland. Men som tur är har jag nu möjligheten att jobba med såväl IT som väg- och järnvägsprojekt.

– Vi har en positiv grundinställning på Tillväxtenheten, att utveckla länet är det viktigaste för oss. Kommunikationer och infrastruktur är jätteviktiga för att nå hållbar tillväxt.

Dubbelspår skulle innebära en enorm förbättring.

Miljoner skolresor

När hösten kommer åker massor av barn buss till skolan. Varje år görs ungefär 2,5 miljoner resor med skolkort i länet.

Men många fler än så använder bussen för att komma till och från skolan eller fritids.

Så här säger några unga resenärer om sitt resande.

FRÅGA

1. Åker du buss till skolan?
2. Vilken buss?
3. Vad brukar du göra på bussen?
4. Har du någon drömresa?



Alexander Rahm, 14
Sandviken,
Norrstraskolan
1. Ja
2. Buss 43
3. Lyssnar på musik och i nödfall- läser på inför prov
4. Hawaii



Antonia Sigfridsson, 11
Gävle,
Engelska Skolan
1. Ja
2. Buss 2
3. Sitter och pratar med kompisarna
4. Thailand



Isabelle Skareng, 11
Gävle,
Engelska Skolan
1. Ja
2. Buss 2
3. Pratar med kompisarna
4. Grekland



Louise Hedman, 14
Sandviken,
Norrstraskolan
1. Ja
2. Buss 43
3. Ingenting, sover
4. Nej inte direkt



Emma Åhlén, 11
Gävle,
Engelska Skolan
1. Ja
2. Buss 2
3. Prata med kompisarna
4. Rhodos i Grekland



Ida Hällberg, 12
Ockelbo,
Perslundaskolan
1. Ja
2. Buss 70
3. Pratar med kompisar
4. Inget jag kommer på ...



Nichole Björnmyr, 14
Sandviken,
Norrstraskolan
1. Ja
2. Buss 43
3. Sover och lyssnar på musik
4. Åka till en stor skidort och åka bräda



Sofie Sjöberg, 13
Ockelbo,
Perslundaskolan
1. Ja
2. Buss 70, ibland buss 44
3. Väntar på att få komma fram ...
4. USA

GOMSPALTEN

UPPDRAG:

Hitta ett bra matställe innan tåget avgår om 45 minuter

PLATS: HUDIKSVALL

Tar man en glass i närmaste kiosk eller hinner man äta en riktig måltid?

Vi testar utbudet av matställen vid några av länets järnvägsstationer med början i Hudiksvall.

I Hudiksvall hittar vi flera alternativ. Vi hoppar över korvkiosken närmast stationen liksom kinarestaurangen en bit bort. Istället styr vi stegen mot Café Skutan och siktar på att sitta ute på den trevliga uteserveringen, trots att det multrar från mörka moln.

Skutans utbud är minst sagt stort och de flesta kan hitta något som passar både plånbok och hungernivå. Vi väljer en Dagens "Pasta med oxfile och soltorkade tomater" och en salladstallrik. Pastan med oxfile kostar 60 kr och smakar riktigt bra utan att vara sensationell. Den som tar en salladstallrik får själv plocka ihop innehållet från salladsbuffén. Bra att man får välja själv, men det känns inte riktigt som en maträtt – det blir lite trist.

Servicen är snabb, trots att det är mitt i lunchen. Vi har inga problem att hinna äta upp innan det är dags att gå till perrongen.



Café Skutan, Hudiksvall

Avstånd till stationen: 100 m

Utbud: Stort! Dagens, à la carte, street-food, smörgåsar, bakelser, nachos, glass, pub.

Betyg:

Möt grabbarna med X-Trafiks bästa jobb!

Foto: Frank Juhlin



I höst ska Robert Eriksson och Bertil Sandström gräva ned ett par hundra fundament till hållplatsskyltar. Och i vår får de åka runt och räta upp stolpar som traktorer och plogbilar böjt. Möt grabbarna som har X-Trafiks bästa jobb – åtminstone enligt dem själva.



Dagens huvuduppgift är att byta ut och flytta hållplatsskyltarna vid bussterminalen på Ljusdals station. Robert och Bertil är på plats båda två eftersom jobbet kräver ett visst samarbete. Men de är lika ofta ensamma på uppdrag någonstans i vårt vidsträckta län.

– Vi har fått synpunkter från busschaufförer att skyltarna syns lite dåligt här, säger Bertil. Därför har vi gjort nya fästen och placerar skyltarna längre ned så att både resenärer och chaufförer ska bli nöjda.

Robert och Bertil är med i utformningen av skyltarna och bestämmer hur varje skylt ska se ut. Själva aluminiumskylten skärs ut av ett företag i Hudiksvall. Texter, symboler och bakgrunder printar Bertil ut från en dator som han har hemma.



Man får vara lite allmänt händig och inte rädd för att hitta nya lösningar på problem. Att Robert lyckades skruva fast sladden till bormaskinen var dock inte planerat.

– Det är smidigast så. Jag har gjort plats för utrustningen och vi slipper att det blir fel när någon annan ska vara inblandad.

I teamet kring hållplatsinformationen ingår även P-H Ekelund och Andreas Eriksson, men de jobbar mest inne på kontoret med planering och andra informationssystem. Varje vecka görs en lista över vad som behöver åtgärdas. Men det dyker alltid upp saker som gör att de måste omprioritera.

– Branden på CH i Gävle är ett exempel, säger Bertil. Då berördes flera hållplatser av avstängningarna.

– Många tror kanske att det löser sig ändå, säger Robert, men alla som åker med

våra bussar och tåg är beroende av att det fungerar. Alltså måste vi hela tiden informera när hållplatser flyttas eller dras in. Under Cityfesten i Gävle flyttar vi till exempel alla centrumhållplatser. Sommaren är fylld av evenemang som kräver att vi är med och anpassar informationen, till exempel Hälsingehambon, Ockelbo Marknad, Moheds Marknad och Stadsfesten i Hudiksvall.

Länets snyggaste hållplats finns i Nybo.

Det finns drygt 4 000 hållplatser i länet. När tidtabellerna byts är det cirka 1 500 anslag och 300 stora planscher som ska bytas under en helg. Då brukar också extra personal rycka in för att arbetet ska hinnas med.

– Jag tycker förstås att X-Trafiks hållplatser är de bäst skötta i hela landet, skrattar Robert. Jag brukar roa mig med att dokumentera en del skräckexempel från andra platser när jag är ute och reser.

– Länets snyggaste hållplats finns i Nybo utanför Järvsö. Den har en fin busskur, vackra omgivning och där brukar det vara bra ordning.

Tyvär består Robert och Bertils jobb till en del av att reparera skadegörelse.

– Det är så meningslöst, suckar Bertil och håller upp det sönderbrända skyddsglasat till en tidtabellhållare. Varje sån här plexiglasskiva kostar 25 kronor.

– Vi försöker ta tillvara så mycket som



Vi rengör, böjer till och fixar.

möjligt av gamla skyltar och återanvända dem, berättar Bertil. Vi rengör, böjer till och fixar för att hålla nere kostnaderna.

Tidigare har han arbetat som reparatör, svetsare och fastighetsskötare, vilket han har nytta av även i det här jobbet. Robert är utbildad elektriker, men tycker att det framför allt är en allmän hantverkskänsla som han har nytta av.

– Vi har definitivt X-Trafiks bästa jobb. Vi kan lägga upp arbetet själva, får vara ute hela dagarna och träffar mycket folk. Självklart får vi ta emot många synpunkter och frågor om X-Trafik på allt från tidtabellen och när nästa buss går, till var hållplatser borde placeras.

När den sista skylten sitter på plats dokumenteras allt med digitalkamera och förs in i databasen där man har uppgifter om alla hållplatser. På väg tillbaka till hemmabasen utanför Hudiksvall stannar vi till vid en hållplats där man testar solceller för belysning i mörkret. När någon ställer sig vid hållplatsen tänds ljusstarka dioder som bussföraren ser på långt håll. Även själva hållplatsen blir belyst för att den som väntar ska slippa stå i mörkret. En smart lösning där det saknas gatubelysning.



Ta bussen till sjukhuset

Du har fått en kallelse till sjukhuset för en undersökning och börjar genast fundera på hur du lämpligast tar dig dit. Med egen bil? Taxi?

– Ta bussen, säger Inger Engvers som är ansvarig för sjukresorna på X-Trafik. Att man ska åka taxi till sjukhus eller hälsocentraler är något som hänger kvar sedan tidigare.

Det här med sjukresor är inte alldeles lätt. Å ena sidan har alla rätt enligt lag att få viss ersättning för resor till och från vårdinrättningar. Det gäller inte bara sjukvård utan även tandvård. Å andra sidan kostar dessa resor samhället allt större summor pengar för varje år, pengar som skulle kunna gå till vård istället. År 2004 betalade



landstinget i Gävleborg drygt 32 miljoner kronor i ersättning bara för sjukresor med taxi. Totalt kostade sjukresorna 49,5 miljoner kronor.

– Vi måste få fler att välja billigare alternativ för sina resor,

menar Inger Engvers. Vi vill att man åker med de särskilda sjukreselinjerna i första hand och med den vanliga kollektivtrafiken i andra hand. Först därefter kommer resor med egen bil och i sista hand taxi.

En sjukresa är enligt reglerna "en sittande transport till/från en vårdinrättning".

– Många fler än de som reser med buss i dag skulle kunna välja det färdstättet. På våra längre sjukreselinjer finns vårdar och vårdinnor från Röda Korset som hjälper till och ger service under resan.

– Om man ska åka taxi måste man ha ett vårdgivarintyg som visar att detta krävs av medicinska skäl. Det händer faktiskt att vi ifrågasätter vårdgivarintyg för resor som skickats in till oss.

– Det bästa är om man tar kontakt med oss med sina funderingar kring sjukresan. Då kan vi hitta lösningar som blir bra för den som ska resa, samtidigt som vi får den bästa ekonomiska lösningen. Det kan till exempel innebära att man får åka taxi fram till sjukresebussen eller tåget. Vi ser då

också till att boka och lösa alla praktiska delar i resan.

Sjukresorna betalas till största delen av landstinget, men en mindre egenavgift tas också ut för varje resa.

För sjukresebuss och vanlig kollektivtrafik betalar man 30 kr/enkelresa. För egen bil 40 kr/enkelresa, för taxi 50 kr/enkelresa och likaså för flyg 50 kr/enkelresa oavsett hur långt det är. Det finns också ett högkostnadsskydd inbyggt i systemet. Efter att man har betalat minst 1 200 kronor i egenavgifter under en 12 månaders period, får man ett frikort. Frikortet innebär att man inte betalar någon egenavgift. Frikortet innebär inte att man har rätt att åka taxi.

Det blir allt vanligare att man får en så kallad valfrihetsremiss från sin läkare. Det innebär att man själv valt att söka vård utanför sitt landsting. Men till dessa behandlingar har man inte rätt till sjukresa, utan får bekosta resan helt själv.

– Vi tycker ändå att de flesta förstår och accepterar att vi måste försöka samordna sjukresorna för att spara pengar. Det kan innebära att man får dela taxi med flera andra. Vi får väldigt höga betyg i de kvalitetsmätningar som görs. I Barometern, som frågar människor varje dag om deras resande, ger hela 98% högsta möjliga betyg på totalupplevelsen av våra sjukresor.

Sjukreselinjer

- 44 Ockelbo - Sandviken - Gävle
- 150 Hudiksvall - Söderhamn - Gävle - Uppsala
- 171 Färila - Järvsö - Ljusdal - Hudiksvall
- 172 Edsbyn - Alfta - Bollnäs - Söderhamn - Hudiksvall
- 173 Ljusdal - Järvsö - Arbrå - Bollnäs - Kilafors - Gävle - Uppsala
- 174 Hofors - Torsåker - Storvik - Sandviken - Gävle
- 175 Sandviken - Gävle - Uppsala

Att tänka på inför sjukresan:

Ta reda på vilka regler som gäller för din resa. Information finns på mottagningar, hälsocentraler, sjukhus med flera.

Kontakta gärna sjukrese-enheten för att få hjälp, tel 020-65 01 01, vardagar 9.30-11.30, 13.00-14.30.

Du måste beställa plats i förväg på sjukresebussarna för att få åka till den lägre avgiften. Ta med kallelse eller vårdkvitto vid resan. För att boka, ring: 020-38 39 40.

Skaffa vårdkvitto eller intyg på att du varit till en vårdinrättning.

Skicka in din reseräkning med kvitton till X-Trafik, Sjukrese-enheten, Box 125, 826 23 Söderhamn.

Färdtjänst

Hög ålder inget skäl

Många blandar ihop sjukresor och färdtjänst.

– Färdtjänst är till för personer som har väsentliga svårigheter att åka kollektivt. Det handlar alltid om ett funktionshinder av något slag, berättar Ann-Marie Segerholm, färdtjänsthandläggare på X-Trafik.

Färdtjänst använder man för resor på sin fritid. Det kan till exempel vara för att gå på bio, hälsa på släkt och vänner eller för att handla mat. Sjukresor är precis som namnet antyder kopplat till besök i sjukvården.

Att man är gammal, inte får köra bil på grund av medicinering eller att det saknas allmänna kommunikationer är inte tillräck-

ligt för att beviljas färdtjänst. Varje kommun har egna regler och gör egna bedömningar i varje enskilt fall, men en samordning sker gradvis.

– Vi gör oftast ett hembesök i samband med varje ny ansökan för att skapa oss en bild av

färdtjänstbehovet. Även om man har ett läkarutlåtande som skulle stödja färdtjänst, kan vi som har en bättre bild av hur kollektivtrafiken ser ut kanske göra en annan bedömning, menar Ann-Marie.

– Till exempel har nästan alla våra bussar läggolvsentré och kan sänkas vid hållplatsen för att underlätta för funktionshindrade att komma ombord. Därför kan man även förlora sitt färdtjänstillstånd efter flera år på grund av att omvärlden har förändrats och resorna blivit mer tillgängliga.

Färdtjänst gäller normalt bara i den kommun som beviljat tillståndet. Ska man åka utanför kommungränsen måste man ansöka om riksfärdtjänst. Men det finns andra lösningar.

– Vi har infört ett ledsagarkort som personer med färdtjänstillstånd kan använda. Kortet ger möjlighet att ta med en ledsagare på alla X-Trafiks bussar och X-Tåg i hela länet. Man betalar då bara vanlig taxa för sig själv och ledsagaren åker gratis. Det är ett mycket bra alternativ till att resa med riksfärdtjänst.



Idag beviljar kommunerna endast tidsbegränsade tillstånd och sällan för funktionshinder som man bedömer varar under kortare tid än sex månader. Ett benbrott, till exempel, föranleder knappast färdtjänst. Normaltiden för ett tillstånd är mellan ett och tre år, därefter ska det omprövas.

– Det kan vara bra att hålla reda på när färdtjänstillståndet är på väg att gå ut. Om man hör av sig i god tid till sin kommun för att förnya tillståndet, slipper man riskera att det blir ett glapp, säger Ann-Marie.

Beställningscentralen

De håller reda på 600 000 resor

En trappa upp i den gamla järnvägsstationen i Segersta sitter 15 personer och svarar i telefon. Det är Beställningscentralen och de ser till att länets alla färdtjänst- och sjukresor samordnas på bästa sätt.

– Egentligen är det väl vårt datasystem PLANET som gör grovjobbet, berättar Lars Morin, VD för företaget LandaStation AB som driver verksamheten.

Beställningscentralen firar 10-årsjubileum i Segersta och har vuxit till en av ortens större arbetsplatser.

– Vi tar även hand om Uppsalas sjukresor numera. Största delen är dock Gävleborgs så kallade samhällsbetalda resor.

– När man ringer hit är målet att 80% av



samtalen ska besvaras inom 30 sekunder. Hittills idag har 207 av 226 samtal besvarats inom fem sekunder. Under dagen räknar vi med totalt cirka 2 300 samtal. I snitt tar varje ärende sedan 40-45 sekunder.

Lars Morin visar sedan hur snabbt datasystemet räknar ut en sjukresa med avgångs- och ankomsttid för den som ringer. Det går på bråkdelar av en sekund.

– Hela systemet utgår från tid, inte hur forts. >>



–Resorna planeras utifrån 1 300 zoner som täcker vårt län, förklarar Lars Morin. Foto: Frank Juhlin

lång sträcka man har att resa. Länet är indelat i cirka 1 300 zoner som datorn känner av och beräknar resvägen utifrån. Och framför allt försöker den samordna resorna så att fordonen utnyttjas så effektivt som möjligt och till lägsta kostnad för samhället.

Det är cirka 200 fordon som används varje dag för resorna, mest vanliga taxibilar men även 45 specialfordon som till exempel kan ta kunder i rullstol.

– Det finns även 33 bilar som är helt chartrade varje dag för den här verksamheten. Totalt görs cirka 600 000 samhällsbetalda resor per år. Sjukresor och färdtjänst är de största kategorierna, därutöver finns skolresor, resor till daglig verksamhet och flextrafik.

Det bästa är att vara ute i god tid.

– Ibland upplever våra kunder att de får åka runt länge i taxin för att komma fram, eller att avresetiden de får är för långt i förväg, säger Lars Morin. Men det är kommuner och landsting som avgör hur mycket samordning det ska vara.

– Det bästa är förstås att vara ute i god tid med sin beställning, då ökar chansen att man får en bra restid. Vi har överlag väldigt nöjda kunder och försöker lösa deras behov på bästa sätt, säger Lars Morin.

När systemet räknar ut färdvägen försöker det ta hänsyn till förseningar som kan uppstå. Trots det händer det förstås att kunder kommer för sent fram till sitt mål. Det är svårt att förutse att en kund inte är riktigt klar att resa när taxin kommer för att hämta. Då kan det bli förskjutningar i tidplanen. Men om de märker att det blir för stora förseningar brukar de skicka fram en ny bil som kan hjälpa till.

Med mer än 2 000 samtal varje dag krävs att personalen kan jobba under stress.

– Ja, det är nog den viktigaste egenskapen om man ska arbeta här. Man måste kunna ta sig tid med varje kund även om det är flera samtal i kö.

Nu ökar värdet på våra kort

– Det ska löna sig att vara trogen resenär hos X-Trafik och Stadsbussarna i Gävle. Därför inleder vi nu samarbeten med butiker och företag där några av våra kort kommer att ge rabatter eller andra förmåner, säger Kristina Eriksson, marknadsförare på Stadsbussarna i Gävle.

– Det kan handla om rabatter på enskilda varor, inträden och biljetter till olika evenemang eller erbjudanden där man kan få något extra om man visar upp sitt kort.

Modellen finns och har prövats tidigare i andra län med gott resultat.

– Vi vet att väldigt många tar bussen när de ska shoppa, se en film eller gå på någon match och det vill vi förstärka och uppmuntra ytterligare. Vi har fått mycket positiv respons från näringslivet och ser bara fördelar med ett samarbete för våra resenärer, säger Kristina.

– Vår tanke är att erbjudandena ska vara anpassade för våra kunder i olika åldrar och förnyas efter allt eftersom. På så sätt vill vi tillsammans med näringslivet locka nya resenärer.

Korten som knyts till erbjudanden och mervärden är det nya Stadsbusskortet i Gävle och X-Trafiks guldfärgade årskort. Aktuella erbjudanden annonseras av respektive butik eller företag samt i tidningen RESA. De kommer också att finnas på X-Trafiks hemsida www.x-trafik.se

Butiker och företag som erbjuder mervärden kommer att märkas med en dekal som visar detta.

Har du ett företag som är intresserad att ge mervärden? Skicka ett mail till marknad@x-trafik.se



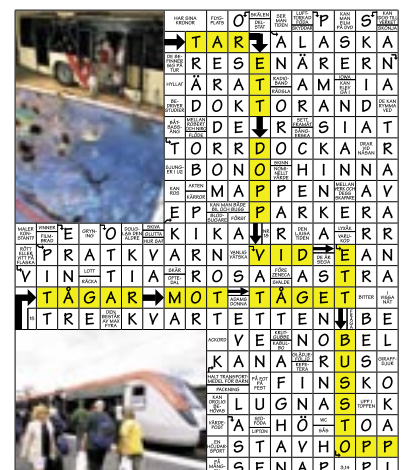
Inget spill med refill

20-30% rabatt redan från första resan. Köp och ladda ditt värdekort på bussen!

XTRAFIK

Trafikupplysningen 0771-9 10 10 9
www.x-trafik.se

Rätt lösning nr 1/05



Ta bussen till nedre plan.

Vi har utvalda erbjudanden för dig
som har ett Stadsbusskort eller Årskort.



GALLERIAN NIAN

Lite glädje var dag.

Vardag 10–19, Lördag 10–16, Söndag 12–16.

Konsum Nian öppnar alltid en timme tidigare.

Flyttlådor 10% rabatt

5-pack. Ord. pris 89 kr.
Bredd 58 cm, djup 35 cm, höjd 41 cm.
Erbjudandet gäller t o m 30/9.

CLAS OHLSON

Låna Läs

369kr Bokiabiblioteket 05/06.

Erbjudandet gäller tills nästa nummer av Resa.

Bli medlem före 051031 så bjuder vi
på ett presentkort värt 50 kr.

Bokia

Köp ett par jeans
under perioden 16–22/9
så bjuder vi dig på bio.



Calandiva 39 kr/st
Blandade färger.

Erbjudandet gäller t o m 30/9.

Lisa's Blommor

Salladsbuffé 39 kr

Erbjudandet gäller under september och oktober.

Café Cappuccino

Lång dunjacka

100 kr rabatt

Ord. pris 899 kr.

Erbjudandet gäller t o m 15/10
mot uppvisande av denna kupong.

VERO MODA®

Ovanstående erbjudanden gäller mot uppvisande av Stadsbusskort eller Årskort och är personliga.



60 000 fler på tågen

Under årets fem första månader har 60 000 fler rest med X-Tågen. Mest har resandet på kustbanan mellan Gävle och Hudiksvall ökat, hela 55 procent. På sträckan Ljusdal – Gävle är ökningen 12 procent. Totalt reste 322 000 personer med X-Tågen i länet under perioden.



Försök med 30 km/tim vid busshållplatser

De senaste åren har ett antal tragiska dödsolyckor inträffat vid busshållplatser. För att minska riskerna vid på- och avstigning genomförs nu försök med sänkt hastighet i fem kommuner.

Vägverket har i samråd med Svenska Lokaltrafikföreningen, Sveriges Kommuner och Landsting och Bussbranschens Riksförbund utsett de fem kommuner där försök med 30 km/tim vid busshållplatser ska genomföras under 2006. De fem kommunerna är: Luleå, Örnsköldsvik, Gotland, Kristianstad och Linköping. Den nya regeln ska testas under år 2006 och om försöken faller väl ut kan regeln bli aktuell i hela landet år 2007.

Bussreklamen ger intäkter

Sedan ett år tillbaka har Stadsbussarna i Gävle reklamskyltar på ena långsidan och bak.

– Vi ville ge bussarna en lite tydligare "city-profil". Men försäljningen av reklamplatserna har också gett ett ekonomiskt tillskott som vi kan använda till att utveckla trafiken, säger Kristina Eriksson, marknadsförare på Swebus. Dessutom har vi kunnat utnyttja lediga perioder till våra egna budskap.

Försäljningen av reklamplatser sköts av ClearChannel, som är ett av Sveriges största företag inom utomhusreklam.



BERÄTTA VAR DU ÄR,
SÅ SKA VI VISA HUR DU SNABBT TAR DIG DÄRIFRÅN.

Berätta var du befinner dig och vart du vill åka, så ska vi visa det smartaste sättet att ta sig dit kollektivt. Resplus.se är genvägen som gör det lätt för dig att planera din resa. Vi ger dig förslag på olika färdvägar och färdmedel och ser till att rekommendera resor med smidiga byten.

Sedan lotsar vi dig vidare så att du kan boka en Resplusbiljett. Då får du hela resan på en biljett, oavsett vilka delsträckor som ingår. Så vill du komma långt i Sverige, välkommen in.

RES PLUS.se



GENVÄGEN I SVERIGE.

Upptåget till Gävle inom två år

Nu har förlängningen av Upptåget till Gävle tagit ett stort steg framåt. X-Trafik och Upplands Lokaltrafik har enats om ett gemensamt förslag till hur tidtabeller ska samordnas och kostnader fördelas. Landstingsstyrelsen i Uppsala har redan godkänt att sex turer per dag körs från hösten 2006. Landstinget i Gävleborg har ännu inte behandlat frågan.

– Vi siktar på att trafiken ska komma igång från 2007, men med lite tur kan det också gå lite snabbare än så, säger X-Trafiks marknadschef Lars Björling. Att förlänga Upptåget till Gävle har länge stått på önskelistan för boende i Norduppland. Det skulle innebära stora förbättringar för alla som pendlar i regionen.



	ER-SÄTTNING			MORSGRIS	MAFFIASERIE ÅNGSLAN		SILLHOP LYXÅK		MACK		LUSTGÅRD	SEGI KÖTTBIT?	
	KAN SKYDDA UNDER TUR								TEORI				
	LOV												
	ÖVERÖSTE MED BERÖM												
	REPORTAGE I RUTAN			ARKANSAS ÅKER ELEVELER I			TRAFIKPLATSERNA STAT						
	↳							FÖRELISA I VERK RING					
	SPORTKLUBB				MODELLCAMPBELL						DEN KOM INNAN COVERN	LOCKAR VID SÖL-SKEN?	
	PUTSA												
	↳				IFALL TYEK-LÖSA			GREKISK TECKEN DOLDA					
	MONTER PÅ MUSEUM									ALE			
SYSSELADE MED RUFFEL OCH BÅG	STARTPLATS SLUTKAMP					LANSERAT SPRÄNG-ÄMNE							
TID FÖR RÖSTFISKE	↳									PLACE-RADE TUR FÖR TURIST			
↳	SAKNAR RINNANDE VATTEN?	↳	META SAKNAD ARTIST-CHARLES	MOTORVÄG	KAN DET OSA VID FARA	SKREV BELL-MAN BÅR KAL?			DEN HÖRS I OPERA? VERKA			FÖLJER TISSEL	
GLIDA SÖDER-UT				SAL SKYDD			AVKLARAT DEPARTEMENT						
↳								DUR OCH MOLL	DE RÄCKER INTE LÅNGT DJUNGEL				
AN-GAV			SVÄLJ-ER				24 / 12, 25 / 12			FILM-CAGE		KORT-SPEL	
								DVÄRG-TRÄD	KIRRATS KVALS-TER				
	↳										ASTRO-NOMISK ENHET KRITISKA		
								ÄRLIG			KÄND BILDT		
								PC-KNAPP	1700-TALS-STIL				FÖRE MARIA I BÖN
								TRAV-BÖLAG			VÄRA SNED SJUK-DOM		
								SER VI SÄLLAN IOR?		PANN-KAKA SOM EX-EMPEL		ACKORD	↳
							DREV UPP PRISET						

Vinn Värdekort!

Skicka korsordet senast 31 oktober 2005 till: X-Trafik, Box 125, 826 23 Söderhamn. Märk kuvertet "korsord". 1:a pris är ett Värdekort på X-Trafik laddat med 500 kr. 2:a-5:e pris är Värdekort laddade med 400 – 100 kr. Vinnarna meddelas per brev och publiceras i nästa nummer av RESA. Eventuell vinstskatt betalas av vinnaren. Glöm inte namn, adress och telefonnummer.



Vinnare i korsordet nr 1-05.

1:a pris Värdekort 500 kr: Margit Johansson, Ljusdal. **2:a pris** Värdekort 400 kr: Birgitta Gradin, Alfta. **3:e pris** Värdekort 300 kr: Inger Lindblom, Gästrike Hammarby. **4:e pris** Värdekort 200 kr: Ove Hansson, Viksjöfors. **5:e pris** Värdekort 100 kr: Anna-Carin Ström, Bollnäs. Grattis och trevliga resor!



POSTENS
GRUPPFÖRSÄNDELSER



Ta bussen till festen

När det är fest vill man koppla av och slippa bekymmer. Åker du med oss kan du glömma p-avgifter och datumparkering. Vi kör dig tryggt och säkert hemåt igen framåt natten. Ta bussen till festen.

